

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

7 février 2006

PROPOSITION DE LOI

**relative à la lutte contre le travail clandestin
et instaurant une solidarité financière entre
les donneurs d'ordres et les entrepreneurs
ou sous-traitants**

(déposée par MM. André Frédéric et
Thierry Giet)

SOMMAIRE

1. Résumé	3
2. Développements	4
3. Proposition de loi	8
4. Annexe	12

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

7 februari 2006

WETSVOORSTEL

**tot bestrijding van het zwartwerk en
tot invoering van een financiële
hoofdelijkheid tussen de opdrachtgevers
en de ondernemers of onderaannemers**

(ingediend door de heren André Frédéric en
Thierry Giet)

INHOUD

1. Samenvatting	3
2. Toelichting	4
3. Wetsvoorstel	7
4. Bijlage	12

<i>cdH</i>	: Centre démocrate Humaniste
<i>CD&V</i>	: Christen-Democratisch en Vlaams
<i>ECOLO</i>	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
<i>FN</i>	: Front National
<i>MR</i>	: Mouvement Réformateur
<i>N-VA</i>	: Nieuw - Vlaamse Alliantie
<i>PS</i>	: Parti socialiste
<i>sp.a - spirit</i>	: Socialistische Partij Anders - Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht.
<i>Vlaams Belang</i>	: Vlaams Belang
<i>VLD</i>	: Vlaamse Liberalen en Democraten

Abréviations dans la numérotation des publications :

DOC 51 0000/000 : Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif

QRVA : Questions et Réponses écrites

CRIV : Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)

CRABV : Compte Rendu Analytique (couverture bleue)

CRIV : Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)

PLEN : Séance plénière

COM : Réunion de commission

MOT : Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :

DOC 51 0000/000 : Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer

QRVA : Schriftelijke Vragen en Antwoorden

CRIV : Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)

CRABV : Beknopt Verslag (blauwe kaft)

CRIV : Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)

PLEN : Plenum

COM : Commissievergadering

MOT : Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes :
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : publicaties@deKamer.be

RÉSUMÉ

Afin d'améliorer la lutte contre le travail au noir, la traite des êtres humains et la fraude sociale et fiscale qui en découle, la proposition instaure une peine aggravée pour ceux qui emploient des travailleurs au noir (exploiteurs) ainsi qu'aux personnes qui font appel à leurs services (donneurs d'ordres), tout en connaissant l'existence du travail au noir.

Il est prévu que toute personne commandant des travaux est tenue de demander la production de certains documents, afin de s'assurer qu'il n'a pas affaire à un exploiteur.

Une réduction de peine est prévue en faveur de l'exploiteur qui révélerait l'identité de son (ses) donneur(s) d'ordres.

SAMENVATTING

Teneinde de bestrijding van het zwartwerk, de mensenhandel en de daaruit voortvloeiende sociale en fiscale fraude te verbeteren, voert het wetsvoorstel een verzwaarde straf in voor wie zwartwerkers in dienst nemen (uitbuiters) alsmede voor wie een beroep doen op hun diensten (opdrachtgevers) niettegenstaande zij weet hebben van het zwartwerk.

Er wordt bepaald dat iedere persoon die de opdracht geeft om werken uit te voeren, moet vragen dat bepaalde documenten worden overgelegd teneinde zich ervan te verzekeren dat hij niet met een uitbouter te maken heeft.

Voor de uitbouter die de identiteit van zijn opdrachtgever(s) bekendmaakt, is in een strafvermindering voorzien.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La lutte contre le travail clandestin nécessite la mise à la disposition des magistrats d'un arsenal législatif adéquat pour leur permettre d'appréhender ce phénomène dans son intégralité.

Pour l'heure il n'existe que des dispositions éparses qui ne permettent pas une lutte efficace contre ce fléau.

En effet, il convient non seulement de sanctionner pénalement les entrepreneurs qui utilisent clandestinement une main-d'œuvre belge ou étrangère mais aussi les clients ou donneurs d'ordres qui bénéficient, à l'heure actuelle, d'une immunité absolue alors qu'ils retirent un profit immédiat et substantiel du travail clandestin. (voy. articles L 324 - 13 - 1 à 324 - 14 - 2 du Code du travail français)

Ces carences législatives ont notamment été soulignées dans le rapport du Centre pour l'égalité des chances qui a insisté tout particulièrement sur le marché lucratif de la traite économique des êtres humains au bénéfice des donneurs d'ordres pour lesquels la complicité ou l'intention frauduleuse reste quasiment impossible à prouver (« lutte contre la traite des êtres humains: plus de collaboration, de soutien et d'engagement. » mars 1998 p 68).

La note cadre de sécurité intégrale des 30 et 31 mars 2004 précisait à nouveau, dans le chapitre lié à la traite des êtres humains et au trafic d'êtres humains, que les poursuites en ces matières pouvaient notamment être améliorées par la pénalisation des donneurs d'ordres, à savoir ceux qui sont les commanditaires et qui recourent à des sous-traitants qui se livrent à de la traite des êtres humains.

Pour ce faire, il convient de prévoir des sanctions pénales tant à l'égard des pourvoyeurs de main-d'œuvre qu'à l'égard des clients de ces derniers.

Dans le cadre de la présente proposition, l'action publique visant les infractions ici créées devra manifestement être diligentée par l'auditorat du travail.

En effet, il apparaît que le législateur a élargi considérablement le champ de compétences des auditeurs du travail, qui sont désormais légalement outillés pour

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De bestrijding van het zwartwerk vereist dat de magistraten beschikken over een bruikbaar arsenaal van wetsbepalingen waarmee ze dat verschijnsel in zijn geheel kunnen aanpakken.

Thans bestaan er alleen losse bepalingen die het niet mogelijk maken die plaag doeltreffend te bestrijden.

Men moet immers niet alleen de ondernemers die Belgen of vreemdelingen zwart in dienst nemen strafrechtelijk straffen maar ook de klanten of de opdrachtgevers, die nu volledig buiten schot blijven terwijl ze uit het zwartwerk een onmiddellijke en aanzienlijke winst halen (zie de artikelen L 324-13-1 tot 324-14-2 van het Franse Wetboek van Arbeid).

Die leemten in de wetgeving werden meer bepaald voor het voetlicht gebracht in het verslag van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, waarin uitdrukkelijk wordt gewezen op de winstgevende markt van de economische mensenhandel voor opdrachtgevers, wier medeplichtigheid of bedrieglijk opzet vrijwel onmogelijk kan worden aangetoond («Strijd tegen de mensenhandel: meer samenwerking, ondersteuning en engagement», maart 1998, blz. 68).

In het hoofdstuk over de mensenhandel en de mensensmokkel van de Kadernota Integrale Veiligheid van 30 en 31 maart 2004 wordt opnieuw aangegeven dat de vervolgingen terzake onder meer kunnen worden verbeterd door de bestraffing van de opdrachtgevers, dat wil zeggen van zij die de opdracht geven en die een beroep doen op onderaannemers die zich toeleggen op de mensenhandel.

Daartoe moeten strafrechtelijke straffen worden vastgesteld, ten aanzien van zowel de koppelbazen als hun klanten.

In het kader van dit wetsvoorstel zal de strafverordering met betrekking tot de misdrijven die hier ontstaan kennelijk moeten worden ingesteld door het arbeidsauditoraat.

De wetgever heeft de bevoegdheden van de arbeidsauditeurs immers aanzienlijk uitgebreid. Voortaan beschikken zij over de wettelijke instrumen-

s'attaquer aux différentes faces de la fraude sociale et économique. (N. MEUNIER IDJ, mars 1998 p. 52)

La version actuelle de l'article 155 du Code judiciaire permet explicitement au procureur général de désigner, en cas de concours ou de connexité entre une infraction de droit commun et une infraction sociale, le magistrat du ministère public qui intentera l'action publique (rapport sur le projet de loi modifiant le Code judiciaire, Doc. Parl., sénat, 301/2, session extraordinaire 91/92 p. 29)

Le souci des procureurs généraux, dans l'hypothèse d'un concours ou de connexité, a été de retenir la compétence de l'auditorat du travail si les infractions de droit pénal social présentent un caractère prépondérant par rapport aux faits de droit commun qui apparaissent comme accessoires. (Cass. 08/10/96, J.T. 1997, p. 486 note de O. Michiels)

Il nous semble dès lors opportun, dans un souci de cohérence de politique criminelle telle qu'elle est actuellement arrêtée par le collège des procureurs généraux, de maintenir la poursuite de ces infractions nouvellement créées par l'auditorat du travail (voir examen du rapport du gouvernement sur la lutte contre la traite des êtres humains et l'application des lois du 13 avril 1995, Doc. Parl., Chbre, 50 0310/002 1999/2000).

Ensuite, afin de faciliter l'identification desdits clients, le texte ici présenté prévoit une atténuation de la sanction intervenant à l'encontre du pourvoyeur de main-d'œuvre qui révélera l'identité de ses clients en lui appliquant le régime de l'article 69, alinéa 2 du Code pénal relatif à la complicité.

La répression du comportement des donneurs d'ordres se réalisera quant à elle tant sur un plan pénal que sur un plan civil.

À ce propos, le mécanisme de la solidarité financière quant au paiement des impôts, taxes, cotisations de sécurité sociale et surtout la rémunération des travailleurs exploités, constitue la pierre angulaire de la présente proposition.

En effet, ce système de solidarité financière permettra de faire face à l'éventuelle disparition, défaillance ou insolvabilité de l'entreprise ou de la personne qui exerce

ten om de verschillende aspecten van de sociale en economische fraude aan te pakken (N. MEUNIER, IDJ, maart 1998, blz. 52).

De huidige versie van artikel 155 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt uitdrukkelijk dat de procureur-generaal, in geval van samenloop of samenhang van een gemeenrechtelijk misdrijf met een sociaalrechtelijk misdrijf, de magistraat van het openbaar ministerie mag aanwijzen die de strafvordering zal instellen (verslag betreffende het ontwerp van wet tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, Gedr. St. Senaat, nr. 301/2, B.Z., 1991-1992, blz. 29).

De procureurs-generaal hebben er in het geval van samenloop of samenhang naar gestreefd de bevoegdheid van het arbeidsauditoraat te behouden indien de misdrijven op het stuk van het sociaal handhavingsrecht doorslaggevend zijn ten opzichte van de gemeenrechtelijke misdrijven, die bijkomstig blijken (Cassatie, 8 oktober 1996, J.T. 1997, blz. 486 en noot O. Michiels).

Met het oog op de samenhang van het misdaadbeleid zoals het thans wordt uitgestippeld door het college van procureurs-generaal lijkt het ons dan ook wenselijk de vervolging van die nieuwe misdrijven door het arbeidsauditoraat te handhaven (zie de bespreking van het verslag van de regering inzake de bestrijding van de mensenhandel en de toepassing van de wetten van 13 april 1995 (jaar 1998), Kamer, DOC 50 0310/002-1999/2000).

Teneinde de identificatie van de klanten te vergemakkelijken voorziet de voorgestelde tekst voorts in een strafverlichting ten aanzien van de koppelbaas die de identiteit van zijn klanten onthult, door hem te doen vallen onder de gelding van artikel 69, tweede lid, van het Strafwetboek, dat betrekking heeft op de medeplichtigheid.

Het gedrag van de opdrachtgevers zal zowel strafrechtelijk als civielrechtelijk afdoende kunnen worden bestraft.

De financiële hoofdelijkheid voor de betaling van de belastingen, taksen en bijdragen aan de sociale zekerheid en vooral de bezoldiging van de uitgebuite werknemers is in dat opzicht de hoeksteen van dit voorstel.

Dankzij die financiële hoofdelijkheid kan immers het hoofd worden geboden aan de eventuele verdwijning, het in gebreke blijven of het onvermogen van de onder-

l'activité clandestine en s'adressant directement au client de celle-ci ou au bénéficiaire direct de la prestation.

Par ailleurs, la possibilité de voir les donneurs d'ordres frappés dans leur patrimoine personnel confère une effectivité à la prévention de la lutte contre le travail clandestin.

En toute hypothèse, la solidarité doit apparaître comme l'accessoire de la condamnation pénale retenue par une juridiction répressive.

Si le ministère public entend ne pas poursuivre pénalement les auteurs, coauteurs ou complices des infractions ou si les parties préjudiciées ne se sont pas constituées parties civiles devant la juridiction répressive, la voie civile restera ouverte, avec comme caractéristique que, si le donneur d'ordres a recouru directement ou par personne interposée aux services de celui qui exerce un travail clandestin, il engagera solidairement sa responsabilité avec ce dernier et ce dans deux hypothèses: soit lorsqu'il a agi en connaissance de cause, soit lorsqu'il ne peut fournir les documents qu'il aurait dû se faire délivrer.

Plus précisément, si le tribunal correctionnel, valablement saisi par l'auditorat du travail ou la chambre du conseil, prononce l'acquittement des auteurs, coauteurs ou complices des infractions à la présente proposition, les préjudiciés qui n'étaient pas parties au procès pénal pourront, en application de l'article 6 de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme, contester les constatations tant matérielles que juridiques retenues par la juridiction répressive devant le tribunal du travail. (Cass. 15/02/91, RCJB 1992, p.5 note RIGAUX; C. DERENNE-JACOBS, COBS, l'autorité de chose jugée in CUP droit pénal volume VII, 1996, pp. 58 et svtes)

Aux fins d'éviter l'éclatement du litige entre plusieurs juridictions (dettes de rémunération, cotisations ONSS, impôts, taxes), ce qui serait susceptible d'engendrer des décisions divergentes, il convient de confier le traitement de l'ensemble du contentieux, par le biais d'une compétence exclusive et communicable, aux juridictions du travail.

De plus, confrontés à une des infractions retenue dans la présente proposition, les inspecteurs sociaux visés par la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail, auront l'obligation de dresser procès-verbal.

neming of van de persoon die de clandestiene activiteit uitoefent door zich rechtsreeks tot diens klant te wenden of tot degene die rechtstreeks van de prestatie profiteert.

Overigens maakt de mogelijkheid om de opdrachtgevers in hun persoonlijk vermogen te treffen de strijd tegen het zwartwerk doelmatig.

Wat er ook van zij, de hoofdelijkheid moet het bijkomende element vormen van de door een strafgerecht uitgesproken veroordeling.

Als het openbaar ministerie van plan is de daders, mededaders van of medeplichtigen aan de misdrijven strafrechtelijk niet te vervolgen of als de benadeelde partijen zich geen burgerlijke partij stellen bij een strafgerecht, blijft de burgerrechtelijke vordering mogelijk met als kenmerk dat als de opdrachtgever rechtstreeks of via een tussenpersoon een beroep heeft gedaan op de diensten van een zwartwerker, hij met deze laatste hoofdelijk aansprakelijk zal worden gesteld en wel vanuit twee veronderstellingen: ofwel als hij met kennis van zaken heeft gehandeld; ofwel als hij de documenten die hij zich had moeten laten bezorgen, niet kan overleggen.

Meer in het bijzonder: als het arbeidsauditoraat of de raadkamer de zaak op geldige wijze aanhangig maakt bij de correctionele rechtbank en deze de daders, mededaders van of medeplichtigen aan de in dit wetsvoorstel bedoelde misdrijven vrijuit laat gaan, zullen de benadeelden die in het strafgeding geen burgerlijke partij waren, overeenkomstig artikel 6 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden zowel de materiële als de juridische vaststellingen van het strafgerecht voor de arbeidsrechtbank kunnen betwisten (Cass. 15 februari 1991, RCJB 1992, blz. 5 noot RIGAUX, C. DERENNE-JACOBS, «l'autorité de la chose jugée», in CUP, droit pénal, vol. VII, 1996, blz. 58 e.v.).

Om te voorkomen dat het geschil over verschillende gerechten wordt verdeeld (verschuldigd loon, RSZ-bijdragen, belasting, taksen), wat uiteindelijk tot uiteenlopende beslissingen kan leiden, dient de behandeling van het geschil in zijn geheel door middel van een exclusieve en overdraagbare bevoegdheid aan de arbeidsgerechten te worden opgedragen.

Het zal zelfs zo zijn dat de sociale inspecteurs, bedoeld bij de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie, tegenover een van de in dit voorstel genoemde misdrijven verplicht zullen zijn proces-verbaal op te maken.

En effet, par dérogation à la dite loi, il convient d'aligner leur comportement sur celui des personnes visées par l'article 29 du Code d'instruction criminelle.

Enfin, le champ d'application de la présente proposition se veut volontairement large, dans un souci d'appréhender l'ensemble de la vie économique et ce, sans aucune distinction; une telle distinction ne se fonderait sur aucun critère objectif et, partant, ne résisterait à un contrôle constitutionnel opéré par la Cour d'arbitrage.

À ce titre, il est utile de rappeler qu'il appartiendra au Collège des procureurs généraux de définir les lignes d'une politique criminelle dans les secteurs d'activité où le risque d'exploitation de main-d'œuvre clandestine est le plus criant, soit notamment les secteurs de la construction et du textile.

Le présent texte suppose une collaboration active du donneur d'ordres, ce qui n'a rien d'original puisqu'elle se rapproche de la technique de la responsabilité solidaire des maîtres de l'ouvrage qui font appel à des entrepreneurs non enregistrés, telle que prévue par les articles 30*bis* et suivants de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs.

Par ailleurs, en raison du trouble que ce type d'activité cause à la collectivité et les distorsions de concurrence qu'elle engendre, une récidive spéciale est prévue.

André FREDERIC (PS)
Thierry GIET (PS)

In afwijking van die wet moet hun optreden immers worden afgestemd op dat van de personen bedoeld in artikel 29 van het Wetboek van straffordering.

Ten slotte is de werkingssfeer van dit voorstel bewust ruim opgevat om vat te kunnen hebben op de gehele economische sector zonder enig onderscheid, want dat zou trouwens op geen enkel objectief criterium berusten en bijgevolg een grondwettelijke toetsing door het Arbitragehof niet doorstaan.

Daarom is het nuttig eraan te herinneren dat het college van procureurs-generaal de krachtlijnen zal dienen te bepalen van een strafbeleid in de economische sectoren waar de kans op uitbuiting van de zwartwerkers het meest in het oog springt, met name de bouw- en de textielsector.

Deze tekst veronderstelt dat de opdrachtgever actief meewerkt, wat geen nieuwe techniek is in die zin dat ze gelijkenis vertoont met die van de hoofdelijke aansprakelijkheid van de opdrachtgevers die een beroep doen op niet-geregistreerde aannemers, zoals bepaald bij de artikelen 30*bis* e.v. van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

Gelet op de verstoring die dit soort activiteiten in de samenleving teweegbrengt en op de concurrentievervalsing waartoe zij leiden, is voorts in een bijzondere recidive voorzien.

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la constitution.

Art. 2

Pour l'application de la présente loi, il faut entendre par:

1. *exploiteur*: tout entrepreneur qui, autrement qu'en vertu d'un contrat de travail, fait exécuter sous son autorité des prestations de travail par des travailleurs exploités, en vue d'en tirer un profit ou des avantages personnels qu'il soustrait en tout ou en partie aux cotisations de sécurité sociale et / ou à l'imposition fiscale;

2. *donneur d'ordres*: toute personne physique ou morale qui, personnellement ou par personne interposée, prend l'initiative de commander la fabrication d'un bien ou l'accomplissement d'un service auprès d'un entrepreneur;

3. *travailleur exploité*: tout être humain qui effectue pour le compte d'un entrepreneur des prestations de travail sans bénéficier d'une couverture sociale et/ou des rémunérations ou avantages octroyés à un même travailleur occupé dans la même entreprise ou dans la même branche d'activité pour un volume de prestations identiques;

4. *entrepreneur*: toute personne physique ou morale qui, personnellement ou par personne interposée, s'engage envers une autre à effectuer, moyennant le paiement d'un prix, un travail déterminé sans aliéner son indépendance dans l'exécution matérielle de ses engagements.

Art. 3

§ 1er Tout donneur d'ordres à l'obligation, au moment de la conclusion de la convention avec un entrepreneur, de se faire délivrer par ce dernier les documents suivants:

1. une attestation d'immatriculation à l'ONSS ;
2. une attestation de l'entrepreneur certifiant sur l'honneur que, personnellement ou par personne inter-

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Voor de toepassing van deze wet, moet worden verstaan onder:

1° *uitbouter*: iedere ondernemer die, op een andere wijze dan krachtens een arbeidsovereenkomst, onder zijn gezag arbeidsprestaties laat verrichten door uitgebuite werknemers om daaruit enig gewin of persoonlijke voordelen te halen die hij geheel of gedeeltelijk onttrekt aan de socialezekerheidsbijdragen en/of de fiscale bijdragen;

2° *opdrachtgever*: iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die persoonlijk of via een tussenpersoon het initiatief neemt om bij een ondernemer een bestelling te plaatsen teneinde een zaak te vervaardigen of een dienst te verrichten;

3° *uitgebuite werknemer*: iedere mens die voor rekening van een ondernemer arbeidsprestaties verricht zonder daarbij enige sociale bescherming te genieten, en/of daarvoor de vergoedingen of voordelen te ontvangen die worden toegekend aan een zelfde werknemer die in dezelfde onderneming of in dezelfde bedrijfstak werkzaam is voor hetzelfde prestatievolume;

4° *ondernemer*: iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die zich persoonlijk of via een tussenpersoon jegens een andere persoon ertoe verbindt om, tegen betaling van een prijs, een bepaald werk te verrichten zonder zijn onafhankelijkheid te vervreemden bij de materiële uitvoering van zijn verbintenissen.

Art. 3

§ 1. Voor iedere opdrachtgever geldt de verplichting dat hij op het tijdstip waarop met een ondernemer een overeenkomst wordt gesloten, bij laatstgenoemde de volgende documenten moet opvragen:

- 1° een bewijs van inschrijving bij de RSZ;
- 2° een attest van de ondernemer waarin die op ere-woord verklaart, persoonlijk of via een tussenpersoon,

posée, il n'exploite pas des êtres humains en vue d'en tirer un profit ou des avantages personnels qu'il élude à toute cotisation de sécurité sociale et à toute imposition fiscale.

§ 2 Le donneur d'ordres est dispensé de l'obligation visée au §1er s'il conclut une convention dont l'objet porte sur une obligation d'un montant inférieur à 2.500 euros.

Si, dans l'année qui suit la conclusion de ladite convention, le donneur d'ordres conclut d'autres conventions inférieures à 2.500 euros avec le même entrepreneur, il devra se faire délivrer les documents visés au § 1er dès l'instant où le total des transactions excède 5.000 euros.

§ 3 À défaut de produire les documents mentionnés ci-avant, le donneur d'ordres sera puni d'une peine d'emprisonnement de 8 jours à trois mois et / ou d'une amende de 25 euros à 2 000 euros.

Art. 4

L'exploiteur sera puni d'une peine d'emprisonnement de un an à cinq ans et d'une amende de 1000 euros à 50 000 euros.

L'exploiteur qui, dans le cadre de l'information ou de l'instruction, aura révélé l'identité des donneurs d'ordres, bénéficiera du régime prévu à l'article 69, alinéa 2 du Code pénal.

Art. 5

Le donneur d'ordres qui, sciemment, a recouru aux services d'un exploiteur, sera puni d'une peine d'emprisonnement de un mois à cinq ans et/ou d'une amende de 100 euros à 50 000 euros.

Art. 6

En cas de récidive dans les 10 ans d'une décision coulée en force de chose jugée, la peine pourra être portée au double du maximum de la peine applicable.

Art. 7

Le donneur d'ordres qui aura sciemment eu recours aux services d'un exploiteur sera tenu solidairement responsable avec celui-ci du paiement:

geen mensen uit te buiten om daaruit enig gewin of persoonlijke voordelen te halen die hij onttrekt aan elke vorm van socialezekerheidsbijdrage of fiscale bijdrage.

§ 2. De opdrachtgever wordt van de in § 1 bedoelde verplichting vrijgesteld zo hij een overeenkomst sluit inzake een verplichting met een waarde van minder dan 2.500 euro.

Indien de opdrachtgever binnen het jaar volgend op dat waarin de overeenkomst werd gesloten, met dezelfde ondernemer andere overeenkomsten sluit voor een bedrag van minder dan 2.500 euro, moet hij zich de in § 1 bedoelde documenten laten bezorgen zodra het totaal van de transacties hoger ligt dan 5.000 euro.

§ 3. Legt de opdrachtgever voormelde documenten niet over, dan wordt hij gestraft met gevangenisstraf van 8 dagen tot drie maanden en/of met geldboete van 25 euro tot 2.000 euro.

Art. 4

De uitbouter wordt gestraft met gevangenisstraf van een tot vijf jaar en met geldboete van 1.000 euro tot 50.000 euro.

De uitbouter die in het raam van het gerechtelijk of het opsporingsonderzoek de identiteit van de opdrachtgevers onthult, valt onder de regeling waarin artikel 69, tweede lid, van het Strafwetboek voorziet.

Art. 5

De opdrachtgever die wetens en willens een beroep op de diensten van een uitbouter heeft gedaan, wordt gestraft met gevangenisstraf van een maand tot vijf jaar en met geldboete van 100 euro tot 50.000 euro.

Art. 6

Bij recidive binnen een periode van 10 jaar na de datum waarop een beslissing kracht van gewijsde heeft gekregen, kan de strafmaat tot het dubbele van de hoogste toepasselijke straf worden verhoogd.

Art. 7

De opdrachtgever die willens en wetens een beroep heeft gedaan op de diensten van een uitbouter, wordt samen met die uitbouter hoofdelijk aangesproken voor:

1° des impôts, taxes et cotisations obligatoires dues par l'exploiteur au trésor et aux organismes de sécurité sociale;

2° des rémunérations et charges dues par l'exploiteur aux travailleurs exploités;

Cette obligation solidaire dans le chef du donneur d'ordres se limite au marché conclu avec l'exploiteur.

À défaut pour le donneur d'ordres d'avoir satisfait à son obligation d'information telle que prévue à l'article 3 de la présente loi, il sera présumé avoir eu recours sciemment aux services d'un exploiteur.

Art. 8

Dans l'article 138 du Code judiciaire, modifié par les lois du 22 décembre 1998 et du 12 avril 2004, l'alinéa suivant, rédigé comme suit, est inséré entre les alinéas 3 et 4:

«Toute contestation portant sur l'application de l'article 583 bis est communiquée à l'auditorat du travail qui sera entendu en son avis.».

Art. 9

Un article 583bis, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code:

«Art. 583bis. — Le tribunal du travail connaît exclusivement de toute demande tendant à voir établir la solidarité entre le donneur d'ordres et l'exploiteur, au sens de la loi du.....

La partie préjudiciée qui n'utilisera pas la possibilité d'obtenir la condamnation solidaire du donneur d'ordres et de l'exploiteur verra son action déclarée irrecevable si elle est diligentée postérieurement à une action introduite contre l'exploiteur seul devant la juridiction compétente.».

Art. 10

L'article 9 de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail, inséré par la loi du 22 décembre 1989, est complété par l'alinéa suivant:

1° de belastingen, taksen en verplichte bijdragen die de uitbouter aan de schatkist en aan de socialezekerheidsinstellingen verschuldigd is;

2° de vergoedingen en lasten die de uitbouter aan de uitgebute werknemers verschuldigd is;

Voormelde hoofdelijke verplichting die de opdrachtgever moet nakomen, is beperkt tot de opdracht die hij met de uitbouter is overeengekomen.

Komt de opdrachtgever de in artikel 3 vervatte verplichting tot informatieverstrekking niet na, dan rust op hem het vermoeden wetens en willens een beroep op de diensten van een uitbouter te hebben gedaan.

Art. 8

In artikel 138 van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd bij de wetten van 22 december 1998 en 12 april 2004, wordt tussen het derde en het vierde lid het als volgt luidende lid ingevoegd:

«Iedere betwisting in verband met de toepassing van artikel 583bis wordt meegedeeld aan het arbeidsauditoraat dat zal worden gehoord in zijn advies.».

Art. 9

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 583bis ingevoegd, luidende:

«Art. 583bis. — Alleen de arbeidsrechtbank is bevoegd om te beslissen over iedere vraag over vorderingen tot vaststelling van de hoofdelijkheid tussen de opdrachtgever en de uitbouter in de zin van de wet van

De vordering, ingesteld door de benadeelde partij die geen gebruik maakt van de mogelijkheid om de hoofdelijke veroordeling van de opdrachtgever en de uitbouter te verkrijgen, zal niet-ontvankelijk worden verklaard als voormelde vordering werd ingesteld nadat bij de bevoegde rechtbank een vordering tegen de uitbouter alleen werd ingesteld.».

Art. 10

Artikel 9 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie, ingevoegd bij de wet van 22 december 1989, wordt aangevuld met het als volgt luidende lid:

«À l'occasion de la constatation d'une des infractions prévues par la loi du relative à (présente proposition), les inspecteurs sociaux ont l'obligation de dresser procès-verbal.».

Le 12 octobre 2005

André FREDERIC (PS)
Thierry GIET (PS)

«Bij de vaststelling van de misdrijven waarin wordt voorzien in de wet van ... [*dit wetsvoorstel*], zijn de sociale inspecteurs verplicht proces-verbaal op te maken.».

12 oktober 2005

TEXTE DE BASE

Code judiciaire

Art. 138

Sous réserve des dispositions de l'article 141, le ministère public exerce l'action publique selon les modalités déterminées par la loi.

Dans chaque ressort de cour d'appel, le procureur général, les procureurs du Roi et les auditeurs du travail veillent, de manière concertée, à l'exercice cohérent et intégré de l'action publique. A cette fin, le procureur général réunit au moins une fois par trimestre les procureurs du Roi de son ressort. Il réunit également, s'il y a lieu, les auditeurs du travail.

Hors les cas prévus par la loi du 25 juin 1998 réglant la responsabilité pénale des ministres et par la loi spéciale du 25 juin 1998 réglant la responsabilité pénale des membres des gouvernements de communauté et de région, ainsi que par les articles 479 à 503*bis* du Code d'instruction criminelle, les fonctions du ministère public auprès des chambres correctionnelles de la cour d'appel, de la chambre des mises en accusation et de la cour d'assises peuvent être exercées, selon les cas, par un magistrat du parquet du procureur du Roi ou de l'auditorat du travail, moyennant l'accord du procureur général près la cour d'appel et, selon les cas, du procureur du Roi ou de l'auditeur du travail. Le magistrat exerce ces fonctions sous la direction et la surveillance du procureur général.

Les fonctions du ministère public auprès du tribunal correctionnel peuvent être exercées, selon les cas, par un magistrat du parquet général près la cour d'appel ou de l'auditorat général du travail, moyennant l'accord, selon les cas, du procureur du Roi ou de l'auditeur du travail et du procureur général près la cour d'appel. Le magistrat exerce ces fonctions sous la direction et la surveillance du procureur du Roi ou de l'auditeur du travail.

TEXTE DE BASE ADAPTÉ À LA PROPOSITION

Code judiciaire

Art. 138

Sous réserve des dispositions de l'article 141, le ministère public exerce l'action publique selon les modalités déterminées par la loi.

Dans chaque ressort de cour d'appel, le procureur général, les procureurs du Roi et les auditeurs du travail veillent, de manière concertée, à l'exercice cohérent et intégré de l'action publique. A cette fin, le procureur général réunit au moins une fois par trimestre les procureurs du Roi de son ressort. Il réunit également, s'il y a lieu, les auditeurs du travail.

Hors les cas prévus par la loi du 25 juin 1998 réglant la responsabilité pénale des ministres et par la loi spéciale du 25 juin 1998 réglant la responsabilité pénale des membres des gouvernements de communauté et de région, ainsi que par les articles 479 à 503*bis* du Code d'instruction criminelle, les fonctions du ministère public auprès des chambres correctionnelles de la cour d'appel, de la chambre des mises en accusation et de la cour d'assises peuvent être exercées, selon les cas, par un magistrat du parquet du procureur du Roi ou de l'auditorat du travail, moyennant l'accord du procureur général près la cour d'appel et, selon les cas, du procureur du Roi ou de l'auditeur du travail. Le magistrat exerce ces fonctions sous la direction et la surveillance du procureur général.

Toute contestation portant sur l'application de l'article 583*bis* est communiquée à l'auditorat du travail qui sera entendu en son avis.

Les fonctions du ministère public auprès du tribunal correctionnel peuvent être exercées, selon les cas, par un magistrat du parquet général près la cour d'appel ou de l'auditorat général du travail, moyennant l'accord, selon les cas, du procureur du Roi ou de l'auditeur du travail et du procureur général près la cour d'appel. Le magistrat exerce ces fonctions sous la direction et la surveillance du procureur du Roi ou de l'auditeur du travail.

BASISTEKST

Gerechtelijk Wetboek

Art. 138

Onverminderd de bepalingen van artikel 141 vordert het openbaar ministerie de toepassing van de strafwet, overeenkomstig de regels die de wet stelt.

In het rechtsgebied van ieder hof van beroep waken de procureur-generaal, de procureurs des Konings en de arbeidsauditeurs in onderling overleg over de coherente en geïntegreerde uitoefening van de strafvordering. Daartoe roept de procureur-generaal minstens één keer per trimester de procureurs des Konings van zijn rechtsgebied samen. Als er reden toe is, roept hij eveneens de arbeidsauditeurs samen.

Buiten de gevallen die bedoeld zijn in de wet van 25 juni 1998 tot regeling van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van ministers en in de bijzondere wet van 25 juni 1998 tot regeling van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van leden van een gemeenschaps- of gewestregering, evenals in de artikelen 479 tot 503*bis* van het Wetboek van strafvordering, kan het ambt van openbaar ministerie bij de correctionele kamers van het hof van beroep, de kamer van inbeschuldigingstelling en het hof van assisen uitgeoefend worden door, naargelang van het geval, een magistraat van het parket van de procureur des Konings of van het arbeidsauditoraat, mits de procureur-generaal bij het hof van beroep en, naargelang van het geval, de procureur des Konings of de arbeidsauditeur hiermee instemmen. De magistraat oefent dit ambt uit onder leiding en toezicht van de procureur-generaal.

Het ambt van openbaar ministerie bij de correctionele rechtbank kan worden uitgeoefend, naargelang van het geval, door een magistraat van het parket-generaal bij het hof van beroep of het arbeidsauditoraat-generaal, mits de procureur des Konings of de arbeidsauditeur, naargelang van het geval, en de procureur-generaal bij het hof van beroep hiermee instemmen. De magistraat oefent dit ambt uit onder leiding en toezicht van de procureur des Konings of van de arbeidsauditeur.

BASISTEKST AANGEPAST AAN HET VOORSTEL

Gerechtelijk Wetboek

Art. 138

Onverminderd de bepalingen van artikel 141 vordert het openbaar ministerie de toepassing van de strafwet, overeenkomstig de regels die de wet stelt.

In het rechtsgebied van ieder hof van beroep waken de procureur-generaal, de procureurs des Konings en de arbeidsauditeurs in onderling overleg over de coherente en geïntegreerde uitoefening van de strafvordering. Daartoe roept de procureur-generaal minstens één keer per trimester de procureurs des Konings van zijn rechtsgebied samen. Als er reden toe is, roept hij eveneens de arbeidsauditeurs samen.

Buiten de gevallen die bedoeld zijn in de wet van 25 juni 1998 tot regeling van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van ministers en in de bijzondere wet van 25 juni 1998 tot regeling van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van leden van een gemeenschaps- of gewestregering, evenals in de artikelen 479 tot 503*bis* van het Wetboek van strafvordering, kan het ambt van openbaar ministerie bij de correctionele kamers van het hof van beroep, de kamer van inbeschuldigingstelling en het hof van assisen uitgeoefend worden door, naargelang van het geval, een magistraat van het parket van de procureur des Konings of van het arbeidsauditoraat, mits de procureur-generaal bij het hof van beroep en, naargelang van het geval, de procureur des Konings of de arbeidsauditeur hiermee instemmen. De magistraat oefent dit ambt uit onder leiding en toezicht van de procureur-generaal.

Iedere betwisting in verband met de toepassing van artikel 583*bis* wordt meegedeeld aan het arbeidsauditoraat dat zal worden gehoord in zijn advies.

Het ambt van openbaar ministerie bij de correctionele rechtbank kan worden uitgeoefend, naargelang van het geval, door een magistraat van het parket-generaal bij het hof van beroep of het arbeidsauditoraat-generaal, mits de procureur des Konings of de arbeidsauditeur, naargelang van het geval, en de procureur-generaal bij het hof van beroep hiermee instemmen. De magistraat oefent dit ambt uit onder leiding en toezicht van de procureur des Konings of van de arbeidsauditeur.

Les dispositions des alinéas 3 et 4 sont applicables aux procédures suivies devant le tribunal de la jeunesse et devant la chambre de la jeunesse de la cour d'appel à l'égard des personnes poursuivies en raison d'un fait qualifié infraction, commis avant l'âge de dix-huit ans accomplis.

Dans les matières civiles, [le ministère public] intervient par voie d'action, de réquisition ou d'avis. [Le ministère public] agit d'office dans les cas spécifiés par la loi et en outre chaque fois que l'ordre public exige son intervention.

Dans toutes les contestations qui relèvent de la compétence des juridictions du travail, le ministère public près les juridictions du travail peut requérir du Ministre ou des institutions ou services publics compétents les renseignements administratifs nécessaires. Il peut à cet effet requérir le concours des fonctionnaires chargés par l'autorité administrative compétente de contrôler l'application des dispositions légales et réglementaires prévues aux articles 578 à 583.

Loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail

Art. 9

Les inspecteurs sociaux ont le droit de donner des avertissements, de fixer au contrevenant un délai pour se mettre en règle et de dresser des procès-verbaux.

Ces procès-verbaux font foi jusqu'à preuve du contraire pour autant qu'une copie en soit communiquée au contrevenant et, le cas échéant, à son employeur, dans un délai de quatorze jours prenant cours le lendemain du jour de la constatation de l'infraction. Lorsque le jour de l'échéance, qui est compris dans ce délai, est un samedi, un dimanche ou un jour férié légal, il est reporté au plus prochain jour ouvrable.

Pour l'application du délai visé à l'alinéa précédent, l'avertissement donné au contrevenant ou la fixation d'un délai pour se mettre en ordre n'emporte pas la constatation de l'infraction.

Lors de l'établissement des procès-verbaux, les constatations matérielles faites par les inspecteurs sociaux d'un service d'inspection peuvent être utilisées, avec leur force probante, par les inspecteurs sociaux du

Les dispositions des alinéas 3 et 4 sont applicables aux procédures suivies devant le tribunal de la jeunesse et devant la chambre de la jeunesse de la cour d'appel à l'égard des personnes poursuivies en raison d'un fait qualifié infraction, commis avant l'âge de dix-huit ans accomplis.

Dans les matières civiles, [le ministère public] intervient par voie d'action, de réquisition ou d'avis. [Le ministère public] agit d'office dans les cas spécifiés par la loi et en outre chaque fois que l'ordre public exige son intervention.

Dans toutes les contestations qui relèvent de la compétence des juridictions du travail, le ministère public près les juridictions du travail peut requérir du Ministre ou des institutions ou services publics compétents les renseignements administratifs nécessaires. Il peut à cet effet requérir le concours des fonctionnaires chargés par l'autorité administrative compétente de contrôler l'application des dispositions légales et réglementaires prévues aux articles 578 à 583.

Loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail

Art. 9

Les inspecteurs sociaux ont le droit de donner des avertissements, de fixer au contrevenant un délai pour se mettre en règle et de dresser des procès-verbaux.

Ces procès-verbaux font foi jusqu'à preuve du contraire pour autant qu'une copie en soit communiquée au contrevenant et, le cas échéant, à son employeur, dans un délai de quatorze jours prenant cours le lendemain du jour de la constatation de l'infraction. Lorsque le jour de l'échéance, qui est compris dans ce délai, est un samedi, un dimanche ou un jour férié légal, il est reporté au plus prochain jour ouvrable.

Pour l'application du délai visé à l'alinéa précédent, l'avertissement donné au contrevenant ou la fixation d'un délai pour se mettre en ordre n'emporte pas la constatation de l'infraction.

Lors de l'établissement des procès-verbaux, les constatations matérielles faites par les inspecteurs sociaux d'un service d'inspection peuvent être utilisées, avec leur force probante, par les inspecteurs sociaux du

De bepalingen van het derde en het vierde lid zijn van toepassing op de rechtspleging voor de jeugdrechtbank en voor de jeugdkamer van het hof van beroep ten aanzien van personen die vervolgd worden wegens een als misdrijf omschreven feit dat werd gepleegd voor de volle leeftijd van achttien jaar.

In burgerlijke zaken komt het openbaar ministerie tussen bij wege van rechtsvordering, vordering of advies. Het treedt ambtshalve op in de gevallen die de wet bepaalt en bovendien telkens als de openbare orde zijn tussenkomst vergt.

In alle betwistingen die behoren tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten, kan het openbaar ministerie bij de arbeidsgerechten van de bevoegde minister of van de bevoegde openbare instellingen of diensten de nodige bestuurlijke inlichtingen vorderen. Daartoe kan het om medewerking verzoeken van de ambtenaren die door de bestuurlijke overheid belast zijn met het toezicht op de toepassing van de wettelijke en verordeningsebepalingen die bedoeld zijn in de artikelen 578 tot 583.

Wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie

Art. 9

De sociale inspecteurs hebben het recht waarschuwingen te geven, voor de overtreder een termijn te bepalen om zich in regel te stellen en processen-verbaal op te maken.

Deze processen-verbaal hebben bewijskracht tot het tegendeel bewezen is voor zover een afschrift ervan ter kennis wordt gebracht van de overtreder en, in voorkomend geval, van zijn werkgever, binnen een termijn van veertien dagen die een aanvang neemt de dag na de vaststelling van de overtreding. Wanneer de vervalldag, die in deze termijn is inbegrepen, een zaterdag, een zondag of een wettelijke feestdag is, dan wordt deze verplaatst op de eerstvolgende werkdag.

Voor de toepassing van de termijn bedoeld in het vorig lid, vormen het geven aan de overtreder van een waarschuwing of het verlenen van een termijn om zich in regel te stellen geen vaststelling van de overtreding.

Bij het opmaken van de processen-verbaal kunnen de materiële vaststellingen verricht door de sociale inspecteurs van een inspectiedienst, met hun bewijskracht, gebruikt worden door de sociale inspecteurs van de

De bepalingen van het derde en het vierde lid zijn van toepassing op de rechtspleging voor de jeugdrechtbank en voor de jeugdkamer van het hof van beroep ten aanzien van personen die vervolgd worden wegens een als misdrijf omschreven feit dat werd gepleegd voor de volle leeftijd van achttien jaar.

In burgerlijke zaken komt het openbaar ministerie tussen bij wege van rechtsvordering, vordering of advies. Het treedt ambtshalve op in de gevallen die de wet bepaalt en bovendien telkens als de openbare orde zijn tussenkomst vergt.

In alle betwistingen die behoren tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten, kan het openbaar ministerie bij de arbeidsgerechten van de bevoegde minister of van de bevoegde openbare instellingen of diensten de nodige bestuurlijke inlichtingen vorderen. Daartoe kan het om medewerking verzoeken van de ambtenaren die door de bestuurlijke overheid belast zijn met het toezicht op de toepassing van de wettelijke en verordeningsebepalingen die bedoeld zijn in de artikelen 578 tot 583.

Wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie

Art. 9

De sociale inspecteurs hebben het recht waarschuwingen te geven, voor de overtreder een termijn te bepalen om zich in regel te stellen en processen-verbaal op te maken.

Deze processen-verbaal hebben bewijskracht tot het tegendeel bewezen is voor zover een afschrift ervan ter kennis wordt gebracht van de overtreder en, in voorkomend geval, van zijn werkgever, binnen een termijn van veertien dagen die een aanvang neemt de dag na de vaststelling van de overtreding. Wanneer de vervalldag, die in deze termijn is inbegrepen, een zaterdag, een zondag of een wettelijke feestdag is, dan wordt deze verplaatst op de eerstvolgende werkdag.

Voor de toepassing van de termijn bedoeld in het vorig lid, vormen het geven aan de overtreder van een waarschuwing of het verlenen van een termijn om zich in regel te stellen geen vaststelling van de overtreding.

Bij het opmaken van de processen-verbaal kunnen de materiële vaststellingen verricht door de sociale inspecteurs van een inspectiedienst, met hun bewijskracht, gebruikt worden door de sociale inspecteurs van de

même service, des autres services d'inspection ou par les fonctionnaires chargés de la surveillance du respect d'autres législations.

même service, des autres services d'inspection ou par les fonctionnaires chargés de la surveillance du respect d'autres législations.

À l'occasion de la constatation d'une des infractions prévues par la loi du relative à (présente proposition), les inspecteurs sociaux ont l'obligation de dresser procès-verbal.

zelfde dienst, van de andere inspectiediensten of door de ambtenaren belast met het toezicht op de naleving van andere wetgevingen.

zelfde dienst, van de andere inspectiediensten of door de ambtenaren belast met het toezicht op de naleving van andere wetgevingen.

Bij de vaststelling van de misdrijven waarin wordt voorzien in de wet van ... [*dit wetsvoorstel*], zijn de sociale inspecteurs verplicht proces-verbaal op te maken.